

Dörrar öppnas i det nya Kina

UNI och Kina
Mars 2007
www.uniglobalunion.org

Förhand- lingsrätt en nyckelfråga

Report

UNI/Press/02/2007/0045

Organisering och förhandlingsrätt är centrala mål

Att bygga upp den fackliga organisationen och bredda kollektivavtalsförhandlingarna är centrala mål för UNI i Kina i samband med att multinationella företag etablerar sig i landet - en av världens största och snabbast växande ekonomier.

UNI Grafiskas besök i Kina i oktober 2006 sammanföll med nyheten om ett genombrott för den kinesiska huvudorganisationen ACFTU. Man uppnådde förhandlingsrätt på det motsträviga Wal-Martföretaget, som redan har öppnat 62 affärer i landet.

I oktober besökte UNI Grafiska ett viktigt samriskföretag i Shanghai med ett annat USA-baserat företag - RR Donnelley, världens största tryckeriföretag - och fann att kollektivavtalsförhandlingarna med företaget var mycket begränsade. "UNI vill att de multinationella företagen ska vara fackligt organiserade, var de än bedriver sin verksamhet, inklusive Kina - det är skälet till vår satsning på internationella ramavtal med dessa företagsgiganter," sade Philip Bowyer, UNIs vice generalsekreterare, i Beijing.

"Vi vill också göra vår del för att hjälpa kinesiska arbetstagare att tackla de enorma förändringar som sker i deras land, och ge dem större möjligheter att hantera utländska multinationella företag - som ofta kan vilja motarbeta meningsfulla förhandlingskrav."

Mer än hälften av de multinationella företagen i Kina har ännu inte organiserats, trots lagar om facklig förhandlingsrätt.

UNI Grafiska planerar redan ett uppföljande rundabordsmöte i Kina senare i år. Det ska samla UNI-Apro och medlemsförbund i den grafiska sektorn, och fackliga representanter från kinesiska tryckeri- och förpackningsföretag, och från viktiga multinationella företag inom sektorn i Kina.

Målsättningen att fördjupa kontakterna med arbetstagare i Kina och deras fackföreningar skrevs in i UNI Grafiskas fyraårsplan under Grafiskas världskonferens i november 2006 i Brighton.

UNI Grafiska kommer att kartlägga utvecklingen i den grafiska sektorn i Kina, utvidga sina kontakter med fackföreningarna och den officiella paraplyorganisationen ACFTU, samt sörja för att globala ramavtal med multinationella företag med verksamhet i landet gör att grafiska företag respekterar arbetstagarnas rättigheter.

En annan sektor som väntas följa Grafiska till Kina är UNI Handel, som siktar in sig på företag som Wal-Mart, Carrefour, Metro och Tesco.

Allt började med ett besök av en UNI-delegation på toppnivå i Beijing i december 2004, och med att UNIs världskongress i Chicago år 2005 beslutade om en Kinapolitik som inriktas på att utveckla relationer med arbetstagare i Kina, på att intensifiera arbetet med demokratiska fackföreningar i Hongkong, Macau och Taiwan, och på att knyta band med arbetarrättsgrupper och andra

kampanjorganisationer i och omkring Kina. Flera andra globala fackliga organisationer är redan aktiva i landet.

Kinas kommunistparti verkar nu för en fri marknad och har anslutit Kina till Världshandelsorganisationen, samtidigt som det fortsätter att hålla ett hårt politiskt grepp om landet.

Fattigdomen i Kina har minskat tack vare de senaste 20 årens fenomenala ekonomiska tillväxt - som stimulerats av stora utländska investeringar.

Miljoner traditionella jobb håller dock på att försvinna, och välståndsklyftan mellan kustprovinser som industrialiseras snabbt, och landsbygdsområden i inlandet, växer. Samtidigt som UNI Grafiska besökte landet kungjorde regeringen nya åtgärder för att förbättra landsbygdsbefolkningens utbildning och mildra dess fattigdom.

"Detta kommer att vara en dubbelriktad process," sade UNI-Apros sekreterare Christopher Ng under ett tal utanför en Wal-Martbutik i Shanghai.

"Bättre organisering i multinationella företag i Kina kan hjälpa fackföreningarna i världen. Det förstärker de globala fackliga allianserna. Och ett starkare engagemang från fackföreningarna i dessa företag runtom i världen kan förbättra förhandlingspositionen i Kina."

Fackföreningar i till exempel företag i Taiwan - som har investerat tungt i Kina - kan spela en direkt och positiv roll i kontakterna med fackföreningar som är verksamma i filialer och dotterbolag i Kina, sade CTWUs ordförande Hsu-Chung Chang. På UNI-Apros att-göra-lista står att översätta bra kollektivavtal och information om bra arbetsmetoder och om UNI, medlemsförbunden och deras arbete. I samband med rundabordsmöten kommer det också att anordnas workshopar och interaktiva paneldebatter för att utreda samarbetsmöjligheterna och hur man kan bygga upp fackföreningar och fackliga nätverk.

»»»

Omslagsfoto:
Gatuscen i Shenzhen
UNI Grafiska besöker RR
Donnelleyanläggning i Shanghai

Närmare kontakter med arbetstagare och fackföreningar på anläggningar som är knutna till multinationella företag

Steve Walsh, ordförande för UNI-Apro, träffar tryckeriarbetare i Shanghai

»»»

Kinesiska fackföreningar kommer att bjudas in till verksamheter som anordnas av UNIs region för Asien och Stillahavsområdet, inklusive kvinno- och ungdomsverksamheter.

Informationsutbyten och ömsesidiga besök kommer att få spela en viktig roll. ACFTU skickade nyligen ett arbetslag till Internationella arbetsorganisationens studiecenter i Turin, där UNI informerade om globala ramavtal. Informationen ledde till många frågor och mycket debatt. Senare besökte de kinesiska fackföreningarna under en vecka sina finländska kolleger. Under ett möte mellan Post arbetare föreningen i Shenzhen och UNI-Apro bad fackföreningens viceordförande Wu Yu om ett utökat utbyte.

Medlemmarna kommer troligen att ställas inför stora förändringar, då Kina erbjuder sig att konkurransutsätta posttjänsterna under den pågående förhandlingsomgången om tjänstehandeln (GATS) i Världshandelsorganisationen.

Kinesiska fackföreningar är medvetna om utmaningarna de står inför när landet satsar på en politik för ett "harmoniskt samhälle", som bejakar utländska investeringar och Världshandelsorganisationens bistra villkor. Wal-Marts inledande vägran att acceptera den fackliga förhandlingsrätten - trots lagen - och den i slutändan framgångsrika kampanjen för att organisera Wal-Marts anställda, har gett upphov till en debatt om fackföreningsrörelsens roll i Kina.

Det handlar inte bara om att uppnå förhandlingsrätt i motsträviga utländska multinationella företag - det är också fråga om hur effektivt kinesiska arbetstagare kan förhandla kollektivt och om vilka frågor, och om vad som händer om saker och ting hotar att bli "oharmoniska".

"På en fri marknad där det inte finns någon stark motkraft kommer utvecklingens frukter inte att fördelas jämnt," varnar UNI Grafiskas ordförande Michel Muller.

En ömtålig balansakt med ett tydligt mål

I ngen förväntar sig snabba resultat, och det kommer att vara en ömtålig balansakt.

De långsiktiga målen för UNIs och andra globala fackliga organisationers engagemang i Kina är dock tydliga - att hjälpa kinesiska arbetstagare att få del av sina rättigheter, kollektiva förhandlingar och anständigt arbete.

Det ambitiösa målet är att hjälpa till att få ett slut på exploateringen, smida verkligt globala fackliga allianser i multinationella företag och stoppa den jakt till botten för arbetsvillkoren rasar över hela Kina. I kinesiska företag är distinktionen mellan ledningen, facket och partiet mycket suddig. Det finns en allmän tvivel på de officiella fackföreningarnas oberoende.

I utländska företag kommer enbart lagar inte att garantera något erkännande av facket, eller möjliggöra verkliga förhandlingar.

En del kinesiska akademiker talar om att skapa fackföreningar "från grunden", men dagens fackföreningar i landet leds "från toppen".

"Den mest trängande uppgiften nu är att skapa fackföreningar från grunden, och få till stånd kollektivavtal som är resultatet av ordentliga förhandlingar. De måste täcka in alla viktiga förhållanden på arbetsplatserna", säger Dominique Muller från de globala fackliga organisationernas kontor i Hongkong.

Handelskammarna från USA och Europa opponerar sig mot nya kinesiska lagförslag som skulle utöka skyddet av arbetstagarna och fackföreningarnas roll.

Lagarna skulle minska otryggheten i korttidsanställningar, genomdriva avgångsvederlag när anställningar inte förnyas och

begränsa möjligheten till massuppsägningar. De globala fackliga organisationerna, och globala allianser av nationella fackföreningar, vill hjälpa till att tvinga multinationella företag att respektera arbetstagarnas rättigheter och sätta stopp för exploateringen.

"Vi måste sätta press på internationella institutioner för att de i sin tur ska pressa Kina att respektera Internationella arbetsorganisationens grundläggande arbetsnormer", sade Tony Burk från brittiska Amicus under debatten om Kina under UNI Grafiskas världskonferens i Brighton. "Det är inte acceptabelt att Kina kan ansluta sig till Världshandelsorganisationen och dra nytta av stora utländska investeringar samtidigt som de kinesiska arbetstagarna förvägras sina rättigheter."

Steve Walsh, UNI-Apro Grafiskas ordförande och en deltagare i Grafiskas delegationsresa nyligen till Kina, var lika bestämd om att fackföreningarna i västvärlden måste tackla de officiella fackliga strukturerna i Kina när de knyter band med arbetstagarna i Kina. "Om vi menar allvar med att ta kontakt med fackföreningarna i Kina måste vi samtala med paraplyorganisationen."

Det kommer onekligen att krävas mycket arbete.

Arbetsrättsaktivisten Dr. Liu Kaiming ser fem centrala arbetsmarknadsfrågor i Kina:

- arbetstagarnas rättigheter
- företagets sociala ansvar
- arbetskraftsbrister
- behandlingen av migrerande arbetstagare minimilönen (som inte är nationell, och som allmänt ignoreras).

"Vi får inte låta dessa multinationella företag komma hit för att undvika globala överenskommelser", sade UNI Grafiskas Michel Muller i Shanghai.

UNI Grafiska kommer till Kina

“Det finns arbete för oss i Kina”

I oktober 2006 blev UNI Grafiska det första av UNIs globala branschfack som besökte Kina för diskussioner med den officiella kinesiska fackföreningsrörelsen, och för att knyta direktkontakter med arbetstagare på olika anläggningar och deras fackföreningar. Redan nu planeras uppföljningsverksamheter för år 2007.

“Det har varit ett första steg - det finns arbete för oss i Kina”, sade UNI Grafiskas ordförande Michel Muller från franska FILPAC-CGT, när UNI-delegationen lämnade Shanghai.

“Vi måste arbeta med de fackliga organisationerna i Kina, men vår inriktning måste ligga på kontakter på anläggningarna och i samriskföretagen.”

Uppskattningsvis tre miljoner människor arbetar i Kinas tryckerier och reprografiska anläggningar. Under det första mötet i Beijing mellan UNI Grafiska och det kinesiska fackförbundet för lätt industri, som täcker in bland annat tryckerier och finans, efterlyste båda sidor en utökad dialog och ömsesidiga besök av fackliga företrädare. Man ville också utforska olika samarbeten i landet, där många av världens multinationella företag etablerat sig, däribland världens största tryckeriföretag - RR Donnelley.

Enligt en rapport till UNI Grafiskas konferens i Brighton, England, i november 2006, var utmaningen för UNI Grafiska och dess medlemsförbund att “utforska hur man kan nå ut till och uppmuntra till att det bildas nya, oberoende arbetarorganisationer i Kina”.

Den grafiska sektorn har fått uppleva nedläggningar och omstruktureringar i USA och Europa de senaste åren i multinationella företag som Donnelley och Quebecor. Den står nu inför teknikförändringar och växande konkurrens från andra sektorer.

“Det är nödvändigt att utveckla en mycket intensivare internationell verksamhet med inriktning på dessa multinationella företag, och vi stöder helhjärtat UNIs policy att binda dessa företag till arbetstagarnas rättigheter i globala ramavtal”, sade Michel.

Under sin tre veckor långa resa besökte UNI-delegationen företag i Beijing och Shanghai som hade samriskbolag med utländska företag, bland andra RR Donnelleys samriskbolag i Shanghai.

Eftersom tidskriftssektorn ses som politiskt känslig har utländska multinationella företags ägande begränsats till 49 %.

Alla de besökta anläggningarna hade erkända fackföreningar, men till vilken grad de förhandlade kollektivt var mycket olika.

UNI Grafiskas pågående initiativ i Kina kommer förmodligen att omfatta Donnelley, SNP Leefung Beijing och SZPC Shanghai, liksom den svenska förpackningsgiganten Tetra Pak och australiska Amcor.

Alla medverkande parter har accepterat att framsteg kommer att ta tid.

Michel Muller ledde delegationen tillsammans med UNIs vice generalsekreterare Philip Bowyer.

Framstegsrapporter presenterades sedan för UNI-styrelsen och under UNI Grafiskas konferens i Brighton i England.

En medlem av UNI Grafiskas team var Kazunari Hasegawa från japanska Zen-insatsu och viceordförande för UNI-Apro Grafiska.

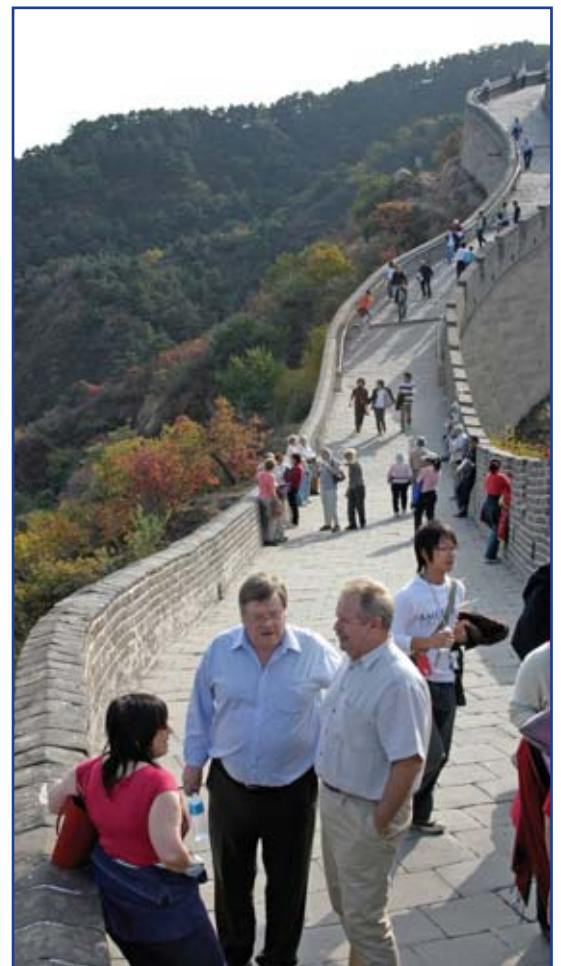
Hans fackförbund har redan under många år byggt upp kontakter med kinesiska motparter, och man har hittills genomfört 20 besök.

Han sade under UNI Grafiskas konferens i Brighton att besöket var “ett litet steg, men ett stort språng för den globala fackföreningsrörelsen”.

Hela delegationen till Kina bestod av Michel Muller, Philip Bowyer, Christopher Ng och Kazunari Hasegawa, tillsammans med Steve Walsh, ordförande för UNI-Apro Grafiska och från australiska AMWU, Jan Österlind från svenska GF, Adriana Rosenzvaig, sektorchef för UNI Grafiska och Eiichi Ito, chef för UNIs Tokyokontor.

På den kinesiska muren: UNIs Philip Bowyer med Adriana Rosenzvaig och UNI Grafiskas ordförande Michel Muller

Wal-Mart in Kina

Wal-Mart tvingar fackföreningar i Kina att ändra inriktning

Wal-Mart har - oavsiktligt - tvingat arbetstagarna i Kina och deras fackföreningar att utforska nya arbetsmetoder. Detaljhandelsjiganten vägrade ursprungligen att acceptera fackföreningar i sina 60 och några butiker i Kina. Man trotsade lagen, och vägrade att acceptera de traditionella, nära relationerna mellan de officiella fackföreningarna i Kina och de kinesiska företagen (och kommunistpartiet). Både utländska och kinesiska företag förväntas släppa in de officiella fackföreningarna (och betala 2 % av lönesumman). Wal-Mart vägrade. Den kinesiska fackliga huvudorganisationen ACFTU röt till, regeringstjänstemän bekräftade lagen och inflytelserika tjänstemän på stads- och provinsnivå anslöt sig till protesterna, i en orkestrerad ACFTU-kampanj. Wal-Mart riskerade att få samma rykte om att strunta i lokalsamhällena i Kina som man har på många håll i USA. Så Wal-Mart flyttade på målstolparna. Man skulle nu släppa in fackföreningarna, men man ville inte ha någon mysig överenskommelse, och man skulle inte automatiskt skicka över 2 % av lönesumman. Wal-Marts anställda skulle behöva visa att

de ville ha fackföreningar, och man uppmanade ACFTU att försöka organisera dem.

I USA utnyttjar Wal-Mart arbetslagarnas begränsningar så mycket man kan. Man flyger in arbetslag av antifackföreningskonstler och agerar hotelsefullt för att hålla fackföreningarna ute. Och om allt annat misslyckas, kan man alltid lägga ned en verksamhet (som köttstyckning i USA) eller stänga en butik helt (som i Jonquiére i Québec i Kanada) om de anställda ändå lyckas att övervinna de nordamerikanska hindren mot att få förhandlingsrätt.

I Kina är lagen otvetydigt positiv till ett fackligt erkännande (även om lagen ignoreras av många utländska företag). Det gäller dock bara inom ramen för kommunistpartiets hårda kontroll av fackföreningarna sedan årtionden, och partiets nya mantra om ett "harmoniskt samhälle", som hämmar kollektivavtalsförhandlingarna. Gränserna mellan företagsledningarna, fackföreningarna och partiet förblir suddiga. Under mötet med UNI Grafiska i Beijing presenterade sig en medlem av ACFTUs grupp som vd, fackordförande och ordförande för det lokala partiet i företaget! Inom Wal-Mart blev dock gränserna mycket tydliga, och ACFTU anordnade sin första

oppositionella organiseringskampanj. Efter att tillräckligt många anställda i omkring 20 av Wal-Marts butiker ställt sig bakom en fackförening gav Wal-Mart med sig och accepterade föreningens förhandlingsrätt i alla anläggningar.

En viktig bestämmelse i överenskommelsen är att chefer inte får ha förtroendeposter i de lokala fackföreningarna. När de tillfrågades av journalister om varför de kunde erkänna fackföreningar i Kina (för att inte tala om Storbritannien, Latinamerika, Japan och - fram till slutet av år 2006 när man sålde sitt dotterbolag i landet - Tyskland) men inte i Nordamerika, pekade Wal-Mart på målsättningen om ett "harmoniskt samhälle" som de kinesiska fackföreningarna omfattade. Under hela denna process lyckades dock Wal-Mart förnäma och skaka om den kinesiska fackföreningsrörelsen. "Det var inte lätt att organisera de anställda, så det var en seger", sade ACFTUs företrädare Wang Hongze till UNI Grafiska. "Att bilda fackföreningar inom Wal-Mart är det allra första steget. Vi måste försvara arbetstagarnas rättigheter och intressen, och se till att Wal-Marts företagsledning vet att fackföreningen inte kommer att skada företaget - arbetstagarna och fackföreningen kommer att hjälpa till att utveckla organisationen."

Chicago-kongressen lanserar Kinapolitik

UNIs andra världskongress, som ägde rum i Chicago i augusti 2005, beslutade att bygga upp kontakter med kinesiska arbetstagarorganisationer och hjälpa kinesiska arbetstagare att bilda "fria, demokratiska och slagkraftiga fackföreningar".

Beslutet följde på en undersökande delegationsresa av UNI och UNI-Apro till Beijing i december 2004.

Kongressen såg Kina som "det mest dynamiska och viktiga u-landet i världen".

Ekonomi växte med omkring 10 % per år, och lockade till sig direktinvesteringar på 60 miljarder USA-dollar per år.

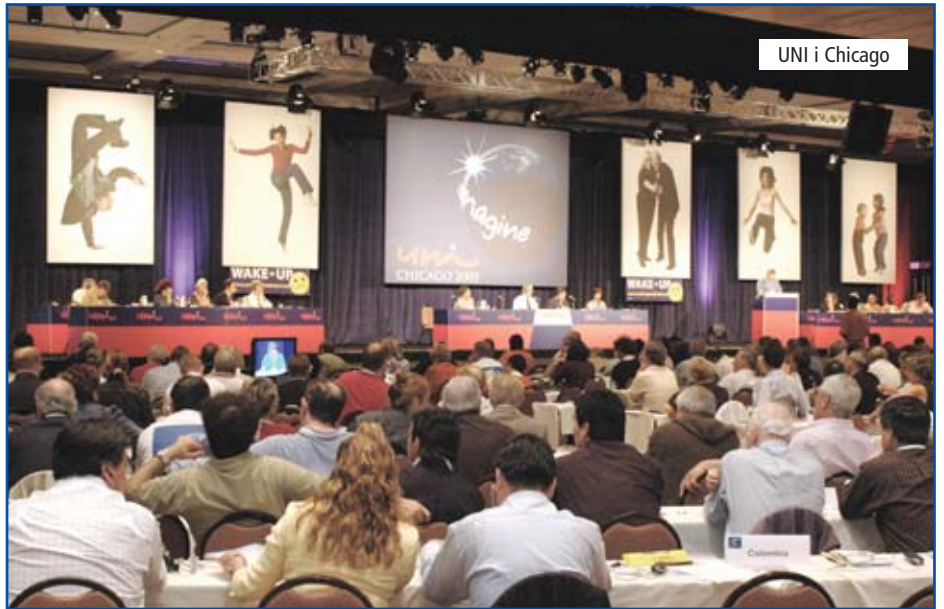
Kongressen fokuserade på den allt större närvaron av multinationella företag från västvärlden i Kina, där de i landets aktuella situation kunde "exploatera oskyddade och utsatta arbetstagare, och vinna konkurrensfördelar med hjälp av social dumpning".

Utan ett internationellt nätverksarbete och stöd, skulle "kinesiska arbetstagare och deras fackföreningar förbli isolerade och utsatta i händerna på det globala kapitalet".

Verksamheter som förutsågs i Chicago var bland annat besöksutbyten av funktionärer och medlemmar mellan medlemsförbund och fackförbund i Kina, och erbjudanden om utbildning av kinesiska fackliga funktionärer och andra företrädare.

(UNI och dess grundarorganisationer har anordnat kurser för fackliga företrädare i grannlandet Vietnam sedan tio år.)

Kongressen efterlyste också påtryckningar på multinationella företag för att sörja för deras stöd för arbetstagarnas rättigheter i Kina.

UNI i Chicago

Styrelsen ställer sig bakom åtgärder för att utveckla facket i Kina och Indien

Målet är att kinesiska organisationer för arbetstagare ska kunna försvara sina medlemmars intressen, delta i genuina kollektiva förhandlingar och knyta de internationella band som behövs för att motverka de globala företagens negativa åtgärder.

UNI har engagerat sig för att stödja och utveckla de demokratiska fackföreningarna i Hongkong, Macau och Taiwan.

"Om vi kan visa att det går att ha demokratiska, oberoende fackföreningar i Hongkong skulle det vara en stark stimulans för vårt arbete i Kina," sade UNIs generalsekreterare Philip Jennings. UNI och medlemsförbunden uppmanar också nationella regeringar och internationella institutioner som G8-länderna, Världshandelsorganisationen och Internationella valutafonden att insistera på att Kina genomför och respekterar Internationella arbetsorganisationens grundläggande arbetsnormer.

UNI-styrelsen sammanträder i Nyon

Under sitt möte i Nyon i november 2006 ställde sig UNI-styrelsen bakom en rad åtgärder för att organisera och knyta band mellan fackföreningar runtom i världen och arbetstagarorganisationer i Kina - och för att utveckla fackföreningarna i Asiens andra snabbväxande ekonomiska gigant, Indien.

Styrelsen tog del av en rapport om en delegationsresa till Kina som UNI Grafiska genomförde i oktober - den första sådana resan av en UNI-sektor.

UNI-styrelsen enades om att inleda en dialog med den kinesiska fackliga huvudorganisationen ACFTU och med icke-statliga organisationer och multinationella företag i landet. Detaljhandelsföretaget Wal-Mart skulle ges hög prioritet.

Regionsekreterare Christopher Ng kommer återigen att sammanträffa med kinesiska fackföreningar för att utarbeta detaljerna i planerna på nya rundabordsdiskussioner. Ett omfattande projektarbete i Kina kommer att omfatta uppföljningsverksamheter i alla UNI-sektorer. Man underströk att det krävs samordnade globala och regionala verksamheter för att projektmålen ska uppnås. "Kinesiska fackföreningar har inte erfarenhet av att förhandla med multinationella företag, och det är där vi kan hjälpa till", sade UNI Posts ordförande Rolf Büttner.

Det pågående arbetet med medlemsförbund i Taiwan fortsätter, och det har startats organiseringsinitiativ i Hongkong och Macau med inriktning på DHL - med stöd från Verdi - och på Disney, på väktare och på städpersonal.

UNI överväger också verksamheter i spelbranschen i Macau. Ett UNI-kontor har öppnats i Hongkong med Michael Siu som samordnare.

Fackliga rättigheter nyckel till CSR i Kina

Institut som bevakar arbetstagarnas rättigheter anordnar konferens om företagets sociala ansvar i Kina

Arbetstagarnas rättigheter bör stå i centrum för debatten om företagets sociala ansvar i Kina, sades det under en viktig konferens i Shenzhen i södra Kina i oktober 2006.

Uppmaningen kom från Roger Plant på Internationella arbetsorganisationen, när han öppnade en unik tvådagarsdebatt om företagets sociala ansvar – Corporate Social Responsibility, CSR – som anordnades av institutet ICO (Institute of Contemporary Observation), ett institut som bevakar arbetstagarnas rättigheter, i Shenzhen. Frederick Dube, som representerade FNs globala pakt, uppmanade också Kina att med sitt nya "harmoniska samhälle" skapa ett samhälle utan förlorare, där alla intressenter respekteras.

ILOs centrala arbetsnormer – rätten att ansluta sig till en fackförening och att förhandla kollektivt, och förbud mot diskriminering, barnarbete och tvångsarbete – är "en av de centrala aspekterna av företagets sociala ansvar", sade Roger Plant till de 200 deltagarna.

Han tog upp den svåra situationen för många arbetstagare i Kina som migrerat från andra provinser i landet. Dessa arbetstagare förvägras fullvärdiga rättigheter i sina nya hemstäder, och har inte heller tillgång till alla förmåner, som allmän utbildning.

I Kina har 150 miljoner arbetstagare flyttat från landsbygden till städerna de senaste 20 åren för att skapa det kinesiska ekonomiska undret. "Risken är stor att migranterna, som inte åtnjuter lika rättigheter, utsätts för exploatering".

Plant uppmärksammade också tvångsarbetet som "ett problem praktiskt taget överallt i världen", och kopplade frågan till en om handel med arbetstagare i Asien, där människor luras på frukterna av sitt arbete och tvingas att betala uppblåsta avgifter till bemanningsföretag. "Det är en modern form av löneslaveri", sade Plant.

Kina har vuxit snabbt – och utan uppehåll – de senaste 25 åren. Shenzhen är en helt ny stad, som bidragit till den fenomenala utvecklingen i Pärflodsdeltat.

ICO-institutets chef Dr Liu Kaiming gav dock konferensdeltagarna en del statistik som Kina är mindre stolt över: 86 miljoner arbetstillfällen har försvunnit under omstruktureringar av statliga företag, 625 miljoner kineser saknar pension, 654

Panelen för kvinnoworkshop i Shenzhen: Dr Zhang Hong, Xie Lihua och Guo Jianmei

miljoner saknar sjukvård, och 650 miljoner har ingen arbetslöshetsförsäkring. Det finns 40 miljoner migrerande arbetstagare – många med låg utbildning – enbart i Guangdongprovinsen, och 12 miljoner av Shenzhens befolkning på 13 miljoner är migranter. Många av dessa saknar fullvärdiga rättigheter i sin nya hemstad. Antalet arbetskonflikter ökar. 500 000 arbetstagare deltog i stridsåtgärder år 2003. Det har också uppstått arbetskrafts- och kompetensbrister i det nya Kina.

Nya initiativ är på gång – alltifrån Shanghaibörsens riktlinjer för företagets sociala ansvar till ett program från Nike för att förbättra grundutbildningen för arbetstagare hos 30 av företagets leverantörer i Kina, Filippinerna, Thailand och Vietnam.

ICO har självt grundat en skola för migranter för att förbättra deras dator- och språkkunskaper, och för att tackla sjukvårdsfrågor. Institutet driver program i 15 fabriker.

En debattpanel som utredde jämställdhetsaspekter av företagets sociala ansvar krävde respekt för en ny lag som ska stoppa sexuella trakasserier. Kvinnor spelar en underordnad roll på landsbygden, medan de i de nya städerna drabbas av extremt övertidsarbete, låga löner och sexuella trakasserier på arbetet. "Vi vill ha jämställdhet för kvinnor på landsbygden och i städerna", sade Xie

Lihua, som representerade ett kulturutvecklingscentrum för kvinnor på landsbygden.

Advokaten Guo Jianmei, som arbetar med fall av sexuella trakasserier bland kvinnliga arbetstagare, kritiserade den fackliga huvudorganisationen ACFTU för att den ofta ställer sig på företagets sida när de anklagas för sexuella trakasserier. Hon deltog i arbetet med att utarbeta nya lagar, men kallade dem för "sovande skönheter", då det inte fanns något sätt att få hjälp eller stöd.

"Kinas regering kommer att behöva en politik för att genomföra och bevaka CSR om den vill lyckas."

"De centrala arbetsnormerna är en mycket allvarlig fråga i Kina", sade Professor Chang Kai från universitetet i Beijing och en officiell expert inom den kinesiska folkkongressens kommitté för ekonomi och finans.

I ett kraftfullt tal kritiserade han multinationella företag som försöker att utnyttja CSR för att förbättra sin image snarare än att åtgärda sociala problem. Han varnade för att många multinationella företag inte gjorde tillräckligt för att reglera sina leverantörskedjor. Han ifrågasatte också de långa arbetstiderna, som är vanliga i kinesiska fabriker. Ofta sägs de bestå av så kallat frivilligt övertidsarbete. "Enda möjligheten att nå upp till minimilönen är att arbeta övertid."

Hongkong är ett viktigt mål i UNIs organiseringsprojekt

Framgångsrik kampanj i Taiwan

Taiwan har tio års målinriktat organiseringsarbete bland kvinnliga arbetstagare lett till en skarp ökning av antalet kvinnor som kandiderar till förtroendeposter i kommunikationsarbetareförbundet CTWU.

Temat för kampanjen har varit förnyelse. Man har velat fjärma sig från bilden av fackliga möten på rökiga barer, och istället satsat på inbjudande hotellsalonger och tv-personligheter för att lätta upp mötena. Det har pratats mycket, men också sjungits.

Ett annat centralt mål i fackföreningens arbete har varit att bryta ned de traditionella förväntningarna om att kvinnor endast ska intressera sig för familjen, och att utgöra en kanal genom vilken kvinnliga arbetstagare kan framföra sina synpunkter. Man har haft tre teman: arbetstagarnas rättigheter, självaktning och uppmuntran av kvinnor till att aktivera sig.

”Det är uppenbart att kvinnor håller på att bli aktivare – alltför kvinnor ställer upp i fackliga val”, sade CTWUs chef Kao Mei Hsiang. ”Vi är övertygade om att kvinnor kommer att ta fler platser i ledningen för förbundet – och om vi får deras stöd kommer kvinnorna att stiga i graderna, och vara lojalare till fackföreningen (och inte gå över till företagsledningen i samma utsträckning) än män.”

Kao Mei Hsiang

Cheung Lai-ha

Kvinnokampanj i Hongkong

Fackföreningar i Hongkong kämpar för att förstärka kvinnornas ställning i den tidigare brittiska kronkolonin, som nu är en särskild administrativ region av Kina.

Alltför få kvinnor tar sig till toppen. Trots att de är fler än männen i universiteten tillsätts 70 % av de arbetsledande och administrativa posterna med män. De sociala förmånerna är bristfälliga, eller undgår viktiga kvinnogrupper - inklusive de som arbetar i lågbetalda jobb och osäkra anställningar, och i hemmen.

”Kvinnor diskrimineras”, säger Cheung Lai-ha från Kontorsarbetareförbundet i Hongkong. Lai-ha är en ledande kvinnosaksaktivist i Hongkongs oberoende fackliga huvudorganisation CTU. ”Vi vill ändra det nuvarande pensionssystemet, och vi vill att regeringen ska bedriva en politik som gynnar familjerna och kvinnor som vill ha barn.”

Myndigheterna i Hongkong vill att det ska födas fler barn - födelsetalen är bland de lägsta i världen - men det råder brist på överkomlig barntillsyn, och kvinnor är rädda för att bli uppsagda om de blir gravida, säger Lai-ha. Liksom i många andra delar av världen utsätts arbetande kvinnor i Hongkong också för hårda kulturella påtryckningar för att de ska stanna hemma och sköta familjen.

”Regeringen uppmuntrar kvinnor att få barn, och ber cheferna att ge arbetstagare med familjer tid att ta hand om sina barn. Man tänker sig inte att kvinnor ska behöva göra två jobb.”

Det betalas en moderskapspenning i Hongkong, men det finns ingen pappaledighet - även om en del manliga medlemmar stöder idén, säger Lai-ha.

CTU vill också införa rätt till ledighet för att besöka barn på sjukhus eller skolor.

Många kvinnor har förlorat sina jobb när tillverkningsjobb flyttats från Hongkong över gränsen till Kina, och måste ta jobb som städare eller hembiträden - varefter de förlorat sitt socialskydd.

”Vi vill att tillfälligt anställda ska få ett arbetsrättsligt skydd, så att fler kvinnor kan få rättvisa villkor.”

Lai-has fackförbund organiserar anställda i finanssektorn, där mycket få toppchefer är kvinnor, och där många anställda oroar sig för repressalier om de ansluter sig till facket - trots att banker som HSBC gått ut offentligt och sagt att de inte motsätter sig facklig verksamhet.

När det förekom många uppsägningar och personalöverföringar på HSBC delade fackförbundet ut flygblad på bankkontoren, och fick många telefonsamtal. ”De ringer oss och talar mycket med oss, men de är rädda för att komma (till möten).”

Satsning på tillväxt i Hongkong

UNI-kontor ska bidra till organiseringsatsningar i Hongkong och Macau

Det globala facket UNI satsar på tillväxt i Hongkong. Organiseringsansträngningarna för att stödja fackföreningarna i denna särskilda administrativa region, som ska behålla sitt egna politiska system fram till år 2047, ska intensifieras. Att främja demokratiska fackföreningar i Hongkong, Macau och Taiwan är centralt i UNIs strategi för ett ökat engagemang i Kina. UNIs region för Asien och Stillahavsområdet, UNI-Apro, har öppnat en utvecklings- och organiseringscentral – förkortat UNIdoc – som ska stödja kampanjerna. Michael Siu ska arbeta som samordnare. "Vi kan skriva facklig historia", sade Rolf Büttner från UNI Post och logistik, och från Verdi, om lanseringen av ett projekt i juli 2006 för att organisera 3000 DHL-anställda i Hongkong. Det tvååriga projektet med inriktning på DHL stöds av det tyska medlemsförbundet Verdi och av Friedrich Ebertstiftelsen, och har Postanställdas förbund i Hongkong som samarbetspartner. Det ingår i en global strategi för att organisera de centrala naven i ett av världens ledande multinationella logistik- och integrationsföretag.

Rolf Büttner sitter i företagsnämnden för Deutsche Post World Net, som äger DHL – ett snabbväxande integrationsföretag, som nyligen förvärvade brittiska Exel. DHL bedriver verksamheter i mer än 200 länder. Man har 238 filialer och totalt 170 000 anställda. Den globala kampanjen samlar UNI Post och Internationella Transportarbetarefederationen. Rolf har lett en delegation, som beledsagades av Eiichi Ito från UNIs Tokyokontor, för att träffa DHLs ledning vid flygplatsen Chek Lap Kok. Senare besökte man Kina. I januari 2007 träffades post- och logistikarbetareförbund från Hongkong, USA och Tyskland i Leipzig för att diskutera kampanjen i DHLs tre supernav. Verdi hade byggt upp det fackliga medlemskapet i DHL-navet i Leipzig till 95 % av de anställda. Medlemsförbundet Teamsters i USA organiserar anställda i navet i Wilmington i Ohio. Även pilotförbund är aktiva i amerikanska flygtransportföretag.

I oktober 2006 inleddes flera nya projekt med en intensivutbildning av ett ungdomligt arbetslag av organiserare – som stöds av huvudorganisationen HKCTU i Hongkong och av SEIU i USA. De inriktas på anställda på Disneys nöjesfält, samt på väktare, städpersonal och handelsanställda. Projekt för ytterligare grupper av arbetstagare övervägs. Många av dessa arbetstagare har mycket låga

Fackliga företrädare från Hongkong under Leipzigkonferensen

löner och långa arbetstider.

Under ett veckoslutsläger samlades organisatörer och representanter för medlemsförbund i HKCTU för utbildningssessioner som leddes av Michael Crosby.

I olika workshoppar utredde man nya sätt att nå ut till potentiella medlemmar, långt bort från arbetsplatserna och från många företagsledningars fientliga inställning.

"Det utformas nya och nyskapande sätt att rekrytera och organisera. Om vi inte organiserar har vi ingen framtid", sade Michael Crosby.

Det finns väl etablerade multinationella företag både i Hongkong och Macau – inklusive Brinks, Chubb, DHL, Disney, Group 4 Securicor, Sands och Vodafone, och finansgiganter som HSBC.

Hittills har det ingåtts få kollektivavtal, och det finns i den fackliga rörelsen, och inom HKCTU, både fraktioner som står Beijing nära och sådana som stöder Taiwan, liksom oberoende fackföreningar.

"Vårt mål är att bygga upp den fackliga styrkan, och ge arbetstagare i Hongkong ett större inflytande över sina arbetsliv", sade UNIs vice generalsekreterare Philip Bowyer. "Det som sker i Hongkong kan ge oss vägledning om den framtida utvecklingen av fackföreningar i Kina."

"Erfarenheter i Hongkong vägleder facklig utveckling i Kina"

Intensiv genomgång för ungt organiserarlag

Migrerande arbetstagare viktig fråga i Kina

Xia är en migrerande arbetstagare i Pärlflodsdeltat i Kina. En olycka med en cirkelsåg på hans fabrik innebar 40 dagar på sjukhus, och gav honom en permanent påminnelse - han saknar ett finger.

Idag är han volontär i ett projekt för att nå ut till andra migrerande arbetstagare och informera dem om deras rättigheter, skapa nätverk bland dem och göra sjukhusbesök hos andra människor som skadats på jobbet.

Xia har fortfarande skadeståndsanspråk på sin arbetsgivare. "Lagen står inte alltid på vår sida, och vi vet inte hur vi kan använda oss av den för att få rätt", sade han. "Jag kom hit för att lära mig mer och för att få veta hur jag skulle hantera mitt fall."

Migrerande arbetstagare - människor som lämnat sina hemprovinser i Kina för att arbeta i snabbväxande industriområden som Pärlflodsdeltat - är en nyckelresurs i Kinas arbetskraft. De har spelat en viktig roll i den dramatiska omvandlingen av Kinas ekonomi.

Men de arbetar långt från sina familjer och deras stöd, i främmande nya städer, och saknar många sociala rättigheter. Det har ofta de sämst betalda jobben, och blir lätt isolerade offer för ett dåligt arbetarskydd. Arbetsmiljön är ofta mycket bristfällig i många av fabrikena i området, och många arbetstagare skadas.

Zeng Fei Yang är en av de tre grundarna av dokumenteringscentret för migrerande arbetstagare i staden Panyu i Guangdongprovinserna. Centret öppnades i augusti 1998 för att bidra till en förändring. "Migrerande arbetstagares problem beaktas inte", sade Zeng till en besökande grupp från UNI-Apro i juli 2006.

Projektet går ut på att bilda nätverk av människor med arbetsskador, som själva blir projekthjälpare, och sprider kunskap om centret genom att tala om det på sina arbetsplatser.

Centret startades med ett mandat att erbjuda rättsliga råd till migrerande arbetstagare med arbetsskador, men har breddat sin inriktning till att även erbjuda rättslig utbildning och kunskap om arbetstagarnas rättigheter, till att nå ut till människor med arbetsskador medan de fortfarande befinner sig på sjukhus - samt till nätverksarbete.

Under fem år överlevde projektet på egna resurser. Idag får man dock en del projektstöd.

Ett andra center har startats. Det har ett mycket lokalt täckningsområde i Panyu, medan det ursprungliga centret når ut för att hjälpa migrerande arbetstagare i en stor

Zeng Fei Yang på dokumentationscentret för migrerande arbetstagare i Panyu

"Migrerande arbetstagares problem beaktas inte"

Den 25 januari 2007 rapporterades i International Herald Tribune att kinesiska städer hastigt försöker rätta sig efter ett förordnande om skolgång för barn till migrerande arbetare. Kritiker säger att det förekommit att privata skolor stängts utan att det ordnats med offentliga skolplatser för eleverna. Artikelns följde på åtgärder i Shanghai och på andra håll för att stoppa privatskolorna för migranter.

del av det snabbväxande Pärlflodsdeltat norr om Hongkong och Macau.

Organisation har tre tydliga uppgifter:

- att öka medvetenheten om arbetstagarnas rättigheter
- att främja enheten bland arbetstagarna, och lansera ett koncept om neutral rådgivning
- att ta upp sakfrågor som berör kvinnliga migrerande arbetstagare.

Arbetslagarkommittéer ses ofta som ett sätt för kinesiska arbetstagare att påverka sina egna arbetsplatser och tackla frågor som rör arbetsmiljön och arbetsvillkor.

Zeng varnar dock för att sådana kommittéer är sårbara om de står helt för sig själva.

"Det är lätt att sätta press på eller slå sönder arbetsplatskommittéer."

Under besöket beskrev Christopher Ng från UNI-Apro samarbetet mellan fackföreningar i Malaysia och Indonesien för att ge råd till indonesiska migranter i Malaysia, en plan som nu utsträcks även till migrerande

arbetstagare från andra länder.

"Vi vill att starka organisationer representerar arbetstagarnas intressen här i Kina - och det måste också omfatta de migrerande arbetstagarnas intressen", sade Christopher.

"Migrantarbetet i Kina är en människorättsfråga - migranter har idag inga politiska eller sociala rättigheter, eller rätt till utbildning, de har bara ekonomiska rättigheter", säger Dr. Liu Kaiming från Institutet för samtidsbevakning i Shenzhen. Arbetstagare som flyttat till andra delar av Kina har trots att de är viktiga för den ekonomiska utvecklingen inte fullständiga politiska rättigheter i sina nya hemstäder. De har heller inte tillgång till alla sociala förmåner, och hamnar oftare än andra i otrygga jobb.

De kan också drabbas av innehållna löner - Dr. Liu uppskattar den totala obetalda lönesumman till 100 miljarder renminbi.

Blickfång

Rättighetsaktivist

”För tjugo år sedan skulle jag inte ha kunnat existera i Kina – jag kan gå överallt för att kritisera”, säger institutet ICOs chef och rättighetsaktivisten Dr. Liu Kaiming i Shenzhen. Hans kontor finns i ett hyreshus för migrerande arbetstagare. Han är optimist: ”Jag tror att vi kan göra mycket i Kina.”

Gammalt och nytt i Shanghai

Traditionell och modern detaljhandel möts i Shanghai. Carrefour har 92 affärer i Kina, och planerar fler. Wal-Mart har 62 affärer i Kina och tros vara intresserat av att förvärva en taiwanesiskägd kedja av innerstadsaffärer.

Grafiska kontakter i Beijing

ACFTU-panel i Beijing: UNI Grafiska träffade representanter från avdelningen för lätt industri i Kinas fackliga huvudorganisation

Macau - kasinostaden

Spelbranschen är en trolig kandidat för en organiseringsatsning av UNI i Macau.

Facklig utveckling i Macau

Hjärtat av Macaus nya och snabbväxande ekonomi är spel. Äldre industrier har flyttat till fastlandet. Macaus spelsektor, som omsätter 6 miljarder USA-dollar, är nu större än den i Las Vegas, och det har gjorts nya investeringar på 10 miljarder USA-dollar. Macau är den enda platsen i Kina där spel är tillåtet. Spelturismen, främst från det kinesiska fastlandet, sysselsätter 42 000 kasinoarbetare. Denna siffra antas komma att växa till 70 000 - 50 % av ekonomin. Det antifackliga USA-företaget Sands har etablerat sig på ön, och när städpersonalen bildade en fackförening sade man upp städentreprenören (ett australiskt företag) och städarna, och övertog den direkta

ledningen för verksamheten. För det globala facket UNI och UNI-Apro är en spelsektor med mäktiga USA-intressen en uppenbar målsektor för organiseringsarbetet. UNI Spel ska anordna sitt första möte någonsin i Macau i juni 2007. Kasinoanställda från överallt i världen ska delta. Oberoende fackföreningar i Macau har fått en ökande betydelse. Ett rekordhög antal på 7000 fackföreningsmedlemmar i Macau deltog i 2006 års förstamajdemonstration för att kräva respekt för migrerande och andra arbetstagares rättigheter. Det kom till sammanstötningar med polisen, som grep en handfull personer. Dessa

släpptes dock senare utan att något åtal mot dem väckts, efter en solidaritetsprotest. Demonstrationen har tvingat Beijing-kinesiska fackföreningar att bli mer högröstade - och den har gjort relationerna mellan oberoende fackföreningar och regeringen betydligt kyligare.

"Regeringen säger att den vill tala med fackföreningarna, men i själva verket försöker den att undertrycka dem", sade den avgående generalsekreteraren för Arbetarförbundet Jeremy Lei. Under UNI-Apros besök i juli 2006 arbetade fackliga aktivister med en namninsamling för att kräva av Macaus högste chef att pensioner betalas ut från 60 i stället för 65 års ålder - och människor stod i kö för att skriva på.

"Det är avgörande att vi ökar stödet till de oberoende fackföreningarna i Macau och involverar dem i ett brett spektrum av våra verksamheter", sade regionsekreterare Christopher Ng efter mötet. "Det är viktigt för att bygga upp demokratin på alla nivåer i Kina."

Det förbereds nu olika utbildningsprogram, bland annat kurser i engelska språket. Man överväger också flera organiseringsprojekt, och UNIs nyetablerade utvecklings- och organiseringscentral (UNIdoc) i näraliggande Hongkong kommer att kunna erbjuda ett direktstöd.

Tillsammans med fackliga företrädare i Macau träffade Christopher Ng och Noel Howell från UNI i Nyon den oberoende ledamoten av Macaus lagstiftande församling och demokratiförespråkaren Antonio Ng Kuok Cheong. I den lagstiftande församlingen, som domineras av representanter som står Beijing och näringslivet nära kunde Cheong genom omröstningar hindras till och med från att ställa genanta frågor - till exempel om försäljningen av billig offentliggjord mark till entreprenörer under den aktuella byggboomen. Sådana frågor - och svar - skulle behövas. En tomt för höghus-bebyggelse såldes till entreprenörer i Macau för 900 miljoner hongkongdollar, för att en månad senare säljas vidare till byggare i Hongkong för 8,5 miljarder hongkongdollar!

Till vänster:
Namninsamling i Macau
för sänkt pensionsålder

Till höger: UNI-Apros
Christopher Ng träffar den
prodemokratiska
lagstiftaren Antonio Ng
Kuok Cheong

